

ТУ СМО, САМО НАС НЕМА

Предраг Бојић, *Свезиво*, Издавачки центар Матице српске, Нови Сад 2012

Млади аутор збирке *Свезиво* својим песничким замахом првенствено је обухватио тему речи као свеприсутну појаву, супротставивши јој појам ћутања. Док ниже своју мрежу од речи, захвата једну слику света који смешта у четири одељка. Ако посматрамо те одељке, уочавају се сличности, али и извесне разлике. Те се разлике могу тумачити као недоследности у испуњавању одређених поетичких начела, али и као једна од одлика савременог песништва да своје унутрашње границе помера, као и да их одржава. На самом почетку ова песничка збирка извлачи из контекста једно хришћанско схватање појма речи, узето из почетних забелешки ове религије – *Библије*. Уколико се осврнемо на поднасловну одредницу првог дела збирке *Јован 16: 12* можемо уочити да је то одељак посвећен Исусовом говору упућеног народу где износи чињеницу да се још много тога има за рећи, али се они са тим још увек не могу носити. Затим наступа његов долазак у Јерусалим који свет тада није могао да разуме, него тек након његовог прослављања они се „опоменуше да је то за њега било писано”. У истом тренутку, трећи одељак ове збирке, узима другу страну живота и објашњава је кроз *Куран 26: 224* – само они који су залутали или заведени, следе песнике. Јер, они блуде, и говоре оно што не раде, нису искрени у својим намерама. Осуђени песници су они који говоре лаж у облику истине, они који не служе Алаху и њега не спомињу. Савременије виђење ове констатације, на основу Бојићеве збирке, не треба да се служи системом, него се кроз перо мора говорити истина, али она истина која не подлеже ниједној вери нити било којој ангажованој процедури. И ако се закључно са другим одељком збирке посматра његов поднаслов *Песмом ђесми* може се приметити да је за песника једно од битних својстава реч и њен израз. Кроз своје песме он их провлачи на најразличитије начине и открива своја поетичка начела. О речи говори из више углова: оне су попут мрежа, овладавају песничким субјектом као што се види из стихова *Без ђоднаслова*, она је и разапета између два света што је видљиво у песми *Нецићо нас ђлаво, ђесмо, уђосићи* и апсолут који се непрестано покушава достигнути смештен у стихове песме *Посиђојаће једном, далеко, мнођо далеко*. Овакво виђење речи обрће се у песми *Пођрецићу ђе, ђесмо* у којој аутор заправо даје другачију слику данашње ситуације на плану поезије, оне која је доступна свакоме, која грца у пролазности без учено формулисаних значења. Из обрнуте визуре, она је нешто што песничкој души значи све. У песми *Нецићо нас ђлаво, ђесмо, уђосићи* поднасловљеном *О рубу* постоји свет унутар саме речи и онај изван ње који је статичан у односу на њу. Њен се живот

пореди са нитима будећи у читаоцу асоцијацију на оне већ познате у Раичковићевим песмама – то су нити непрекидно додириване ветром ношене шумом смрти. Тако поред Раичковићеве песме *Ниџи* призива се и *Уморна њесма* у којој реч растрзана виси над провалијом празнине чекајући да се рубови приближе, односно да се нека врста спаса појави. Тако је она и код Бојића разапета између два света: оног апсолутног и овог који до ње долази путем инспирације. Дакле, реч представља нешто живо и нешто што би морало увек да буде актуелно у животу људи, нешто што се може и мора непрестано обнављати, наслањајући се тиме на становишта Васка Попе о живим речима изнетим у његовим текстовима. Бојић је чак персонификује у одређеним моментима, творећи тако изразе „реч која живи у свом посебном завежљају” или „разапета реч”. Честим обраћањем песми „обученој у речи”, представља их као нешто стварно и свеprisутно у животу лирског субјекта: „Погрешићу те, песмо, / поспану, мирну / и плаву”.

Могло би се рећи да се песник ослањао на идеал складности приликом склапања првог дела ове збирке. *Јован 16:12* поседује врсту система самим тим што су песме свака понаособ насловљење. Када се погледа циклус *Песмом њесми* аутор се води дијалогски, интерактивно и описно према песми. Цела збирка је јасна, концизна у свом смислу, а препознаје се и тежња песника да збирку уобличи без сувишности, по цену и да она изгледа штуро. Стиче се утисак да читавом збирком доминира сонет. Међутим, ова се идила распршује и у исто време открива одређена врста модернитета код Бојића, управо тиме што жанр не може да превагне над изразом. И ту читалац наилази на његову врло присну склоност ка песничком стваралаштву Стевана Раичковића. Сонет јесте оно што занима Бојића, у песми *Ваљда због њога јер је и сонет* схватамо да је он „чуднија пречица непознатом” и да „о свему, сонет вешто оћути / иако, реч тек тада живи / у своме посебном завежљају”, али ни у једном делу збирке неће се наћи ни више ни мање него три сонета. Он чак покушава да прослави бланкверс под истоименом песмом у првом делу збирке. Стиче се, дакле, утисак да се песник непрекидно бори између доследности у усклађивању својих песама у целину и слободе израза у истим. Он као да мири ове две супротности тиме што у сваки од ова четири дела збирке уноси по три сонета. Аутор се непрестано бави обликовањем збирке и самих песама, што се касније своди на поступак конкретизације апстрактног. Тако имамо изразе који су, може се рећи, типични за Бојићев песнички израз: „прерушити се у парче далека”, „без тебе сам разблажен даљ”, „опружена нагло у журно горе” и тако даље.

Оно чиме се непрекидно води јесте идеал који види у самој речи, али њој пре свега мора да претходи оно што уједно и следи после ње – тишина. Онако како је Раичковић види, као апсолут у модерном времену, код Бојића се осликава јасно. Прва песма ове збирке носи наслов

Ћућња, а већ следећа *Без поднаслова* ослања се на *Хамлеја* евоцирајући његово ћутање на крају драме. Међутим, тишина је у песмама приказана и својим лицем и наличјем. Ћућња која јој претходи благословљена је у песми *Најлепше је када се сени*, али исто тако језовито приказана у стиховима већ следеће по реду песме *Тихо је, чује се зре кућина*. Дакле, песник и сам преиспитује своје становиште о безвучном стању субјекта.

Његова савременост огледа се управо у тежњи за тишином која је на услузи сумњи. Није спорно да појам апсолута у песништву младог аутора постоји, али он је уједно под знаком питања, што ће рећи да се у апсолут, додирнут разумом, више не верује слепо. Песма *Облици* у своје три строфе од по два стиха садржи концентрисану веру и оно што њу саму руши. Прва реч у њој јесте „верујем”, али се по самом завршавању уноси неверица. Та је неверица видљива и у посвети *Варшва* јер су јасни стихови сумње „Све што су звали Бог, / трепери”.

Чини се да је најхерметичнији део збирке управо и последњи. Баш попут самог насловљавања овог четвртог одељка, *Појми њосветије*, све песме су посвећенице људима који су највероватније на различите начине обележиле песников млад животни век. Последњим одељком, коцкао се са могућношћу нераздевања строфа и њиховог неразјашњавања. Може се установити с правом да је онда највише личног унео управо међу ове последње песме, те рискантно довео своје дело у питање код критичара или, пак, других песника који излив било каквих емоција у саму поезију сматрају непримереним таквој делатности. Међутим, мора се приметити и то да Бојић ни ту није одступио од својег маштовитог изражавања света, те можемо наићи на вешто осмишљене стихове попут „Уснула јутра што празна свићу”, „Ненајављен ветар из пијаног југа” или „На прошлост, понекад, босу / замиришем”, па је тако задржао своју доследност у обличавању своје збирке до самог краја. Исто тако, примећује се и то да је систем увезаности песама најстабилнији у првом циклусу збирке, али он лагано попушта приликом одласка ка наредим одељцима. Пример за овај закључак је, између осталог, насловљеност многих песама. То је оно што је опасно по саму збирку, јер се читаоцу допушта једна врста анархије приликом уласка у свет песме, те такав пут увођења читаоца у саму песму може бити збуњујућ и нелак за сналажење. Осим тога, даје утисак мањкавости или незрелости, што не мора да буде случај. Збирка *Предрага Бојића* првенац је у његовом стваралачком опусу, сведочи о факту да се квалитетна поезија пише не само срцем већ и знањем и распознавањем њених начела стварања, поштовањем својих претходника и епохе у којој се ствара, а да се при свему томе може истакнути оно што се осећа приликом самог чина стварања. То је код Бојића свакако уочљиво у истанчаној перцепцији ствар-

ности, као и умећа да оно што је магловито људском разуму, приближи читаочевим чулима.

Луна ГРАДИНШЋАК